

Strategisk plan 2020 Det humanistiske fakultet

I 2010 etterspørres i stadig høyere grad forskningens bidrag til å løse store globale utfordringer. Samtidig er internasjonal konkurranse, økende ungdomskull og sterkere vekt på resultater viktige premisser for utviklingen i universitetssektoren. Sektorens svar på disse utfordringene følger noen klart definerte linjer: satsing på bedre studiekvalitet, økt samarbeid og utveksling over landegrensene, oppbygging av sterke forskningsmiljøer, vektlegging av forskningens og utdanningens samfunnsoppdrag, og en mer handlekraftig styrings- og ledelsesstruktur. De siste ti årene har mye arbeid vært nedlagt på disse feltene. Universitetet i Oslos strategi for de kommende 10 år (UiO 2020) peker videre i de samme retningene.

Det humanistiske fakultet kjennetegnes av spesialkompetanse og stor faglig bredde innen kunst- og kulturvitenskap, språk og litteratur, kommunikasjon, historie, og idéfag. Mange av språk- og kulturfagene er fakultetet alene om å forvalte i Norge. Fakultetet har høy publisering per vitenskapelig ansatt, og bredt internasjonalt samarbeid særlig i Norden og Europa. I 2010 er det i underkant av 1000 ansatte og 8000 studenter ved fakultetet. Fakultetet tilbyr rundt 70 fag, 14 bachelorprogram, 19 masterprogram, 11 årsenheter, og ett ph.d.-program med sju linjer. HF har sju institutter, et senter i Roma, et senter for Ibsen-studier, et Senter for fremragende forskning, og ansvar for to tverrfakultære satsninger ved UiO, Etikkprogrammet og *Kulturelle transformasjoner i globaliseringens tidsalder*.

Humanister bidrar gjennom mangfold i faglige perspektiver, og adresserer utfordringer knyttet til flerkultur, globalisering, miljø, etikk, språk, religiøs pluralisme, teknologi og helse. Samtidig er de humanistiske fagenes fokus mer langsiktig kunnskapsutvikling og bidrag til nytolkning og forståelse innen en rekke felt. Det humanistiske fakultet i Oslo vil søke å forene det aktuelle og det langsiktige slik at innsikter fra de humanistiske fag i større grad trekkes inn når samfunnsproblemer defineres, utforskes og settes under debatt.

Statistiske modeller med framskrivning av behov for arbeidskraft i Norge antyder et stort behov for humanister, men også overproduksjon av kandidater innen enkelte sektorer. Dette aktualiserer fakultetets arbeid for at humanistisk kompetanse skal være relevant innenfor større deler av arbeidsmarkedet. Samtidig endres fakultetets undervisningshorisont, antallet utenlandske studenter øker og fakultetet får studenter og ansatte med en mer mangfoldig kulturbakgrunn enn tidligere. Disse utviklingstrekkene vil prege utviklingen av fag- og undervisningstilbud.

Fakultetets strategiske plan understøtter Universitetet i Oslos strategi (UiO 2020), og fokuserer på de områdene som i dag framstår som mest utfordrende for fakultetet. Ikke alle felt fra UiO2020 er omtalt, men vil likevel bli arbeidet med i den retning UiO2020 angir. Planens tiårige horisont vil kreve justeringer underveis i planperioden. HFs institutter lager egne strategiske planer innenfor rammen av UiO 2020 og HFs strategi.

HF's plan følger inndelingen fra UiO2020 i fem målområder. For hvert område gis først en kort statusbeskrivelse fulgt av strategipunkter. Strategiene skal kunne følges opp gjennom indikatorer. På noen områder der det er vanskelig å utvikle indikatorer vil det være aktuelt å gjennomføre periodiske undersøkelser for å avgjøre om fakultetet lykkes i sine strategier.

UiO 2020: Et grensesprengende universitet

Mål: UiO skal fremme grensesprengende forskning, utdanning og formidling og være en etterspurt internasjonal samarbeidspartner

Det grensesprengende universitet setter økt tverrfaglighet og internasjonalt forskningssamarbeid, undervisning og rekruttering i fokus. Kvalitetsmessig skal virksomheten nå et ledende europeisk nivå.

Det humanistiske fakultets utfordringer og strategier

Fakultetet har en sterk tverrfaglig profil og ønsker å videreutvikle denne. De fleste av HFs studieprogram legger til rette for tverrfaglighet, HFs forskere samarbeider på tvers av fagdisipliner, og fakultetet har mange tverrfaglige forskernettverk og -grupper.

Enkeltforskere og fagmiljøer ved HF har tradisjonelt samarbeidet mest med forskningsmiljøer i Norden og Europa, mens USA og Kina peker seg ut blant samarbeidsland som prioriteres i høyere grad. HF rekrutterer forskere med utdanning og kompetanse fra utenlandske institusjoner, og hevder seg på flere fagfelt i den internasjonale forskningsfronten. Det er fortsatt et potensiale for at flere forskere publiserer internasjonalt og derigjennom bidrar til internasjonal fagutvikling og høyere forskningskvalitet. På utdanningsområdet gjenstår det fortsatt noe før HF når målene for inn- og utreisende studenter. Fakultetet har en ambisjon om å satse mer på internasjonalt attraktive mastertilbud i tilknytning til sterke forskningsmiljøer.

Skal HF oppfylle ambisjonene i UiOs strategi 2020, gjenstår særlig ett kritisk felt på det internasjonale området. HF-fakultetets forskere må få gjennomslag i konkurranse om forskningsmidler på det europeiske forskningsområdet. Her er ikke målene fra forrige strategiske planperiode nådd. Dette har også en klar økonomisk side.

Fakultetets ph.d.-utdanning kvalifiserer kandidater til et nasjonalt og internasjonalt arbeidsmarked. Profilen på store deler av tilbudet er fortsatt overveiende norsk. Kurstilbudet, kvalitet på veiledning, søkeres bakgrunn, avhandlingspråk og utenlandsopphold, vil være sentrale elementer for å etablere en internasjonalt attraktiv forskerutdanning.

HFs strategier

1. HF skal prioritere økt deltakelse og gjennomslag på det europeiske forskningsområdet. Dette krever langsiktig forskningssamarbeid og internasjonal publisering på høyt nivå.
2. HF skal utvikle en internasjonalt attraktiv forskerutdanning med mål om flere kandidater med utenlandsk mastergrad på ph.d.-programmet, bredt tilbud av kurs på engelsk, og et veiledningstilbud som er kvalitetssikret og forankret i gode forskningsmiljøer.
3. HF vil fortsatt arbeide for at alle fakultetets studenter skal ha en internasjonal dimensjon i studiet sitt. Dette krever økning i antall emner på engelsk og andre fremmedspråk, en økt andel internasjonale studenter og fortsatt tilrettelegging av utenlandsopphold for utreisende studenter.
4. HF skal fortsatt legge til rette for tverrfaglig forskning og utdanning for slik å utnytte styrken i fakultetets faglige bredde, internt på UiO og i samarbeid med andre universiteter.
5. HF skal videreføre arbeid med rekruttering av internasjonale søkere, ut fra et mål om minst 30 % nytilsatte i vitenskapelige stillinger med doktorgrad fra utlandet, fra 20 % i 2009.

UiO 2020: Læringsuniversitetet

Mål: UiO skal tilby forskningsbasert utdanning på linje med de fremste internasjonale læresteder

Læringsuniversitetet setter høyt motiverte studenter, forskningsbasert utdanning av høy kvalitet og godt læringsmiljø i fokus. Toppmiljøer i utdanning skal ha nær tilknytning til toppmiljøer i forskning samtidig som utdanningen skal ha større samfunnsrelevans.

Det humanistiske fakultets utfordringer og strategier

Det humanistiske fakultet har stabil studentrekruttering, mange studenter og et bredt fagtilbud. Studentene gis mulighet til kompetanseheving, fordypning, kritisk analyse og fortolkning. De får i mange fag en kompetanse som ikke er tilgjengelig andre steder i landet. HF's utdanningstilbud skal være godt forankret i fagmiljøene og studentene skal ha god oppfølging faglig og sosialt.

Kandidatundersøkelser viser at både studenter og framtidige arbeidsgivere anerkjenner kompetansen studentene får ved HF. Sammenliknet med andre fakulteters kandidater tar det imidlertid lenger tid før HF-kandidatene får en relevant jobb. HF vil derfor fortsette arbeidet med å bedre kontakten med arbeidslivet og gjøre utdanningsløpene mer arbeidsrelevante. 40 % av fakultetets kandidater arbeider med undervisning, og skolefag er derfor viktig i programtilbudene.

Samtidig mangler det noe på flere punkter for at HF's studietilbud skal være der UiO2020 vil: Økt studiekvalitet, bruk av nye og varierte læringsformer som fremmer fordypning og samarbeid mellom studentene, bedre læringsmiljø og bedre gjennomføring er sentrale utfordringer.

Mange studenter søker seg til BA ved HF, men undersøkelser viser at under halvparten fullfører påbegynt grad. HF ser det som viktig å øke antallet som fullfører. Bedret studiekvalitet, tettere oppfølging første år, felles studieløp og bred felles faglig basisutdanning er viktig for å lykkes.

MA er arenaen for spesialiserte studieprogram der studentene kommer i tett kontakt med forskningen. I 2010 er imidlertid studiepoengsproduksjonen lav (i snitt rundt halvparten av normert) og gjennomføringstiden lang (i snitt ca 4 år). Å rekruttere flere dyktige og motiverte studenter til masterprogrammene vil stå sentralt for å løse utfordringene.

HF's strategier

1. HF skal forbedre læringsmiljøet på alle nivåer ved å utvikle studieløp etter mønster fra gode internasjonale universiteter. Økt individuell oppfølging kombinert med tydeligere krav til studentene om deltakelse og resultater vil være aktuelle tiltak.
2. Gjennomføringstiden for HF's masterstudenter skal reduseres og gjennomføringsgraden øke. I 2020 skal 70 % gjennomføre master på normert tid mot 30 % i 2009.
3. Gjennomsnittstiden for bachelorstudentene skal reduseres med 10 % innen 2012, ytterligere 10 % innen 2015.
4. HF skal videreutvikle programporteføljen med program på tvers av etablerte faggrenser, utdanningskvaliteten skal være så høy at minst ett senter for fremragende utdanning skal kunne etableres.
5. Samarbeidet med arbeidslivet skal fortsatt styrkes, og studentene skal settes bedre i stand til å bidra i problemløsning og nye måter å samarbeide på i arbeidslivet. Lærere med utdanning fra HF skal ha en god faglig fordypning, og en forskningsbasert og praksisnær utdanning.

UiO 2020: Et samfunnsengasjert universitet

Mål: UiO skal gjennom aktiv dialog og samarbeid bidra til at forskningsbasert kunnskap kommer til anvendelse for å løse det 21. århundrets store samfunnsutfordringer

Det samfunnsengasjerte universitetet har fokus rettet mot dialog og samarbeid med samfunnet utenfor universitetet. Ambisjonen er høy for digital formidling av kunnskap og bedre samspill mellom fagutvikling og aktuelle samfunnsutfordringer.

Det humanistiske fakultets utfordringer og strategier

HF's forskere er aktivt til stede i norsk offentlighet og gir viktige bidrag til kunnskapsutvikling. HF's formidlingsbidrag ligger tradisjonelt i foredrag, allmennrettede bøker og mediedeltakelse. Mange av fakultetets ansatte deltar også i kraft av sin faglige kompetanse i styreverv, råd og utvalg der politikk utformes og samfunnsproblemer settes under debatt.

HF ser det som viktig å opprettholde formidlingen både gjennom tradisjonelle og nye kanaler. En UiO-strategi som i høyere grad enn tidligere vektlegger formidlingsformer basert på dialog og samarbeid, gir HF noen utfordringer. Kunnskapsutvikling i form av forpliktende forskningssamarbeid med aktører utenom universitetssektoren vil bli høyere prioritert i strategiperioden. HF ser det som viktig å utvikle formidlingsformer der flere forskere, studenter og administrativt ansatte bidrar, mer stabile samarbeidsrelasjoner med andre kultur- og samfunnsaktører, og mer formidling rettet inn mot ungdom, skole, arbeidsliv og andre brukergrupper.

Med internett som foretrukken kommunikasjons- og formidlingskanal ved UiO, vil nettbasert formidling og interaksjon være et strategisk felt framover. Det er et stort potensiale ved fakultetet for formidling av kunnskap gjennom nettsatsinger, sosiale medier og andre digitale kommunikasjonskanaler.

Fakultetet og forskningsmiljøene er aktive som premissleverandører når nye forskningsprogram utformes i Forskningsrådet og i andre finansieringskilder. Denne innsatsen skal forsterkes slik at humanistiske perspektiver i større grad inkluderes i måten satsingene defineres på.

HF's strategier

1. HF skal etablere stabile og langsiktige formidlingstiltak basert på samarbeid mellom flere forskere og andre kultur- og samfunnsaktører. Formidlingen mot ungdom, skole, arbeidsliv og andre brukergrupper skal øke.
2. Fakultetet skal bedre utnytte sine ressurser og kompetanse for digital formidling, og delta mer aktivt på formidlingsarenaer som muliggjør dialog.
3. HF skal bidra mer aktivt i utformingen av offentlig forskningsfinansiering slik at langsiktig fagutvikling og innretningen på eksterne samfunnsorienterte satsninger spiller bedre sammen.
4. HF skal være en aktiv formidler av forskningsbasert kunnskap både i tradisjonelle og nye kanaler. HF's ansatte og studenter skal aktivt bidra til å sette samfunnsproblemer under debatt og bidra med analyser, nyanser og kritikk.

UiO 2020: Et handlekraftig universitet

Mål: UiO skal forvalte sine samlede ressurser offensivt slik at de bidrar til å understøtte kjerneaktivitetene

Det handlekraftige universitetet fokuserer på bedre prioritering av ressurser for å legge til rette for kjernevirksomheten. Ambisjonen er at ressurser i høyere grad skal fordeles ut fra kvalitet. UiO 2020 legger til grunn at "sterke miljøer skal utvikle seg videre, mens miljøer med kvalitetsmessige utfordringer skal vurderes nærmere med tanke på utvikling eller avvikling."

Det humanistiske fakultets utfordringer og strategier

HF fordeler ressurser blant annet på grunnlag av faglige prioriteringer. Samtidig sikres nyutvikling gjennom strategiske grep, rekruttering og insentivmidler. God ressursforvaltning gir mer tid og ressurser til forskning, utdanning og formidling, og er derfor et viktig lederansvar. Fakultetet har en kompetent og profesjonell administrasjon, og vurderer løpende hvilke administrative støttefunksjoner det er behov for.

Fakultetet legger til grunn at en stor fagbredde er et komparativt fortrinn i forhold til å rekruttere studenter og ansatte, og sikre faglig utvikling gjennom samarbeid. Å opprettholde bredde betyr likevel ikke at fakultetet unngår vurderinger om fagmiljøene er riktig dimensjonert. Omprioriteringer og avtaler om arbeidsdeling med andre læresteder, kan være nødvendig for å sikre nyutvikling.

Økt økonomisk handlingsrom er viktig for at fakultetet skal kunne realisere sine mål. Ved utgangen av siste strategiperiode står en vesentlig utfordring for økt handlingsrom uløst. Fakultetet har ikke nådd målet om å øke eksternt forskningsfinansiering, til tross for at det har vært nedlagt stor innsats for å nå målet. Kostnadene knyttet til prosjekter ved HF er i de fleste tilfeller større enn inntektene.

UiO2020s internasjonaliseringsstrategier gjør HFs mål fra forrige planperiode om å utnytte særlig europeiske finansieringsmuligheter bedre, fortsatt aktuelt. For at ikke kostnader ved forberedelser til eksterne prosjekter skal overstige framtidige inntekter til forskning, kreves prioritering. Prioritering kan skje ved å flytte ressurser fra søknad om nasjonale midler til søknader om EU-midler, å gi ressurser til deltakelse i selektive strategiske partnerskap, eller insentivmidler til utvalgte prosjektmiljøer. Ressursforvaltningen skal komplettere og støtte de tiltak som iverksettes for å styrke fakultetets forskningsinnsats imot det europeiske forskningsområdet.

HFs strategier

1. For å nå et mål om at EU-finansiert forskning i løpet av planperioden skal stige til tilsvarende 10 % av fakultetets prosjektfinansiering, skal prosjekter prioriteres og ressurser omfordeles.
2. Den totale eksterntfinansierte virksomheten skal økes. HF skal vurdere tiltak som gir insentiver for å øke netto bidrag fra eksternt finansiering.
3. For å sikre strategisk handlingsrom og driftsmidler til forskning og utdanning bør andelen av instituttbudsjettene som er bundet i fastlønn ikke overstige 85 %.
4. HF skal fortsette å fordele ressurser på grunnlag av kvalitet i forskning og undervisning og bruke stillingsplaner som virkemiddel i dimensjonering av fagmiljøene.
5. Fakultetet skal delta aktivt i nasjonale og nordiske diskusjoner om arbeidsdeling og samordning av fagtilbud.

UiO 2020: Det gode universitet

Mål: UiO skal legge til rette for at studenter og ansatte skal realisere sitt potensial i et godt arbeids- og læringsmiljø

Det gode universitet vektlegger medbestemmelse og universitetsdemokrati, tydelige ledere, muligheter for profesjonell og faglig utvikling og en bevisst rekrutteringspolitikk. Arbeids- og læringsmiljøet skal være en medvirkende grunn til at studenter og forskere søker seg til UiO.

Det humanistiske fakultets utfordringer og strategier

HF har en aktiv rekrutteringspolitikk, og arbeider systematisk for likestilling i fagmiljøene, blant annet ved rekruttering av vitenskapelig personale. I mange av fagmiljøene er kjønnsfordelingen god, i noen gjenstår fortsatt innsats for å få en balansert kjønns sammensetning.

Fakultetet har kommet langt med å utvikle ledelsesfunksjoner med tydelige roller og ansvar. Instituttene lederteam er etablerte, og UiO har godt fungerende lederopplæring for institutt- og forskningsledelse. Øvrige lederfunksjoner, som f.eks. undervisnings-, program- og prosjektledelse står som neste utfordring.

Medarbeiderundersøkelser og medarbeidersamtaler har synliggjort utfordringer for arbeidsmiljøet ved fakultetet. Ikke alle utfordringene er løst. Tydeligere beslutningsprosesser og ansatte og studenters mulighet til å påvirke beslutninger, er blant dem. I tillegg til dialogarenaer der ansatte og studentrepresentanter møter hverandre og ledelsen, er styrenes rolle sentral. HF vektlegger at institutt- og fakultetsstyrer skal ha god kunnskap om virksomheten og fakultetets utfordringer, kunne delta aktivt i endringsprosesser og kunne gjøre gode strategiske valg.

HF's ambisjon er et økt faglig samarbeid blant vitenskapelig ansatte. Arbeidet med å finne egnede arenaer for dette er en viktig utfordring både for ledere og ansatte. En lederutfordring er å gi både teknisk-administrativt og vitenskapelige ansatte bedre oppfølging og tydeligere tilbakemeldinger når det gjelder muligheter og forventninger til utvikling av kompetanse og karriere.

Instituttene stillingsplaner gir nåværende og potensielle ansatte informasjon om i hvilken faglig retning instituttet vil bevege seg, og hvilken kompetanse som vil etterspørres. Det er likevel behov for og en ambisjon om å tilby spesielt ph.d.- og postdoktorstipendiater og andre midlertidig ansatte mer oppfølging når det gjelder karriererådgivning og kompetanseutvikling.

HF's strategier

1. Aktiv personalpolitikk skal sikre at hver enkelt medarbeider får en bedre individuell oppfølging. Instituttene stillingsplaner skal informere om hvilken faglig kompetanse som vil etterspørres i planperioden.
2. HF's ledere skal legge til rette for økt faglig samarbeid.
3. Beslutningsprosesser og påvirkningsmuligheter for ansatte og studenter skal tydeliggjøres og forbedres. HF skal legge til rette for at styrene kan fatte gode strategiske valg og arbeide for en bedre og mer treffsikker internkommunikasjon.
4. HF skal fortsette arbeidet med å klargjøre ledelsens ansvar og myndighet, styrke kompetansen blant ledere på alle nivåer, og avklare forventninger til lederskap.
5. HF skal gjennom aktiv rekrutteringspolitikk fortsatt arbeide for å ha minst 40 % tilsatte av begge kjønn i alle stillingskategorier.